Stockholms läns landsting

FÖRSLAG 2015:78

LS 1310-1325

Landstingsstyrelsens förslag till beslut

Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting

Kompletterande bilaga till landstingsfullmäktige

Utdrag ur minnesanteckningar förda vid möte med centrala samverkansgruppen den 18 november 2015, återfinns sist i förslaget.

§ 273

Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting

LS 1310-1325

Ärendebeskrivning

I ärendet föreslås en ny strategi för forskning, utbildning och utveckling för Stockholms läns landsting för åren 2015-2019.

Beslutsunderlag

Arbetsutskottets protokollsutdrag den 3 november 2015 med,
S-ledamöternas särskilda uttalande och V-ersättarens yttrande
Forskningsberedningens protokollsutdrag den 22 oktober 2015 med,
MP-ledamotens reservation och
S-ledamöternas och V-ledamotens särskilda uttalanden
Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 28 september 2015
Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting 2015-2019

Förslag och yrkande

På sammanträdet föreligger landstingsrådsberedningens förslag i skrivelse den 18 november 2015.
Följande yrkanden framförs:
Bifall, från ordföranden Torbjörn Rosdahl (M) till landstingsrådsberedningens förslag(bilaga).
Bifall, från Susanne Nordling (MP) till Miljöpartiets tilläggsförslag (bilaga).

Proposition

Ordföranden frågar först om landstingsstyrelsen bifaller landstingsrådsberedningens förslag och finner att så är fallet. Därefter ställer ordföranden Susanne Nordlings (MP) tilläggsyrkande mot avslag och finner att landstingsstyrelsen avslår tilläggsyrkandet.

Landstingsstyrelsens beslut

Landstingsstyrelsen beslutar enligt landstingsrådsberedningens förslag föreslå landstingsfullmäktige besluta

att godkänna Strategi för forskning, utveckling och utbildning, för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting 2015-2019 att gälla för all landstingsfinansierad verksamhet under perioden 1 januari 2016 - 31 december 2019

att den tidigare strategin för forskning, utveckling och utbildning LS 1005-0483 beslutad i landstingsfullmäktige den 22 mars 2011 upphör att gälla

att skapa ett system vari meritering från insatser inom akademi, hälso- och sjukvård samt näringsliv ska bli mera likställda

att genomföra en årlig uppföljning av hälso- och sjukvårdens inkludering av patienter vid kliniska prövningar och att detta görs i landstingets FoUU-bokslut.

Reservation
Susanne Nordling (MP), Tomas Eriksson (MP) och Malin Karlsson (MP) reserverar sig mot beslutet till förmån för Miljöpartiets förslag.

Särskilt uttalande
Erika Ullberg (S), Dag Larsson (S), Jens Sjöström (S), Victor Harju (S) och Robert Johansson (S) anmäler ett särskilt uttalande till protokollet från Socialdemokraterna (bilaga).
Gunilla Roxby Cromvall (V) anmäler ett särskilt uttalande till protokollet från Vänsterpartiet (bilaga).

Beslutsexpediering:
Landstingsfullmäktige
Akt

Stockholms läns landsting

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2015-11-18

LS 1310-1325

Landstingsstyrelsen

Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting

Föredragande landstingsråd: Peter Carpelan

Ärendebeskrivning

I ärendet föreslås en ny strategi för forskning, utbildning och utveckling för Stockholms läns landsting för åren 2015-2019.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att godkänna Strategi för forskning, utveckling och utbildning, för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting 2015-2019 att gälla för all landstingsfinansierad verksamhet under perioden 1 januari 2016 - 31 december 2019

att den tidigare strategin för forskning, utveckling och utbildning LS 1005-0483 beslutad i landstingsfullmäktige den 22 mars 2011 upphör att gälla

att skapa ett system vari meritering från insatser inom akademi, hälso- och sjukvård samt näringsliv ska bli mera likställda

att genomföra en årlig uppföljning av hälso- och sjukvårdens inkludering av patienter vid kliniska prövningar och att detta görs i landstingets FoUU-bokslut.

Landstingsrådsberedningens motivering

Stockholms läns landsting är en av Sveriges största arbetsgivare med cirka 44 000 medarbetare. I vår region bedrivs forskning, utveckling och utbildning i världsklass. För att Stockholmsregionen ska bibehålla sin attraktivitet och tillväxttakt är det centralt att landstinget tydliggör sina

ambitioner och förväntningar på landstingsfinansierade verksamheter och de parter som har eller i framtiden kommer att ha ett samarbetsavtal med landstinget inom forskning, utveckling och utbildning.

Det är även viktigt att skapa ett system vari meritering från insatser inom akademi, hälso- och sjukvård samt näringsliv ska bli mera likställda. Vidare är det centralt att öka andelen patienter som deltar i kliniska prövningar. Därför ska en årlig uppföljning av hälso- och sjukvårdens inkludering av patienter i kliniska prövningar göras i samband med landstingets FoUU-bokslut.

Den nya strategin för forskning, utveckling och utbildning vid Stockholms läns landsting anger inriktningen för landstingets prioriteringar de kommande åren inom klinisk forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården samt kollektivtrafiken. Strategin är ett styrande dokument och gäller för samtliga bolag, förvaltningar och samarbetspartners inom Stockholms läns landsting.

Beslutsunderlag

Arbetsutskottets protokollsutdrag den 3 november 2015 med,
S-ledamöternas särskilda uttalande och V-ersättarens yttrande
Forskningsberedningens protokollsutdrag den 22 oktober 2015 med,
MP-ledamotens reservation och
S-ledamöternas och V-ledamotens särskilda uttalanden
Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 28 september 2015
Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting 2015-2019

Torbjörn Rosdahl

Peter Carpelan

Carl Rydingstam

Stockholms läns landsting

FÖRSLAG TILL BESLUT

LANDSTINGSSTYRELSEN 2015-12-01
Miljöpartiet de gröna 1310-1325

Ärende nr: 24

Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting

Miljöpartiet är i grunden positivt till den reviderade FoUU-strategin. I enlighet med våra förslag sedan lång tid tillbaka så har nu strategin breddats till att omfatta mer än hälso- och sjukvård, främst då även kollektivtrafik. Samtidigt ser vi behov av att ett antal viktiga områden förtydligas i FoUU-strategin. Därför har vi vid upprepade tillfällen inkommit med förslag om detta. Det är beklagligt att Alliansen slentrianmässigt avslår konstruktiva förslag. Miljöpartiet föreslår nedanstående kompletteringar

att komplettera FoUU-strategin rörande den viktiga samverkan med kommuner, t ex i form av samfinansierade äldrecentra (FoU NU, Äldrecentrum, Nestor och Seniorum),

att komplettera med utförligare beskrivning av FoUU inom primärvården, bl a genom det nybildade *Akademiskt Primärvårdscentrum* (APC) och de akademiska vårdcentralerna (AVC),

att i strategin infoga ett avsnitt som beskriver hur FoUU ska bidra till att förbättra landstingets fastighetsbestånd, i Locums förvaltning (t ex avseende energieffektivisering och giftsanering),

att i strategin infoga ett avsnitt som beskriver hur FoUU ska bidra till att förbättra landstingets miljöarbete (t ex läkemedelsrening i avloppsvatten),

att tydliggöra hur FoUUI kan bidra till att stärka patientsäkerheten.

att övrigt anföra

Vi är positiva till en uppdaterad och breddad strategi för FoUU (forskning, utbildning, utveckling). Eftersom vi sedan flera år har föreslagit en breddning av forskningsberedningens, och FoUU-strategins ämnesområden till att i högre grad avspegla hela landstingets ansvarsområde, så är det glädjande att se denna ambition i nuvarande förslag.

Icke desto mindre så ser vi i nuvarande reviderade version av strategin fortfarande alltför många brister och oklarheter, detta trots upprepade påpekanden från vår sida under beredningens gång. Vi inkom med konstruktiva förslag då ärendet var annonserat i mars. På förekommen anledning återkom vi med i stort sett samma förslag vid sammanträdet i augusti samt i oktober. Tyvärr konstaterar vi att det senast reviderade förslaget inte heller denna gång innehåller några av de kompletteringar och förtydliganden vi föreslagit. Istället har viktiga områden helt avlägsnats såsom FoUU-samverkan med kommunerna. Vi kan inte heller se att FoUU utifrån ett primärvårdsperspektiv belyses i nivå med den betydelse som primärvården ska ha i Framtidsplanen, Framtidens hälso- och sjukvård.

Med tanke på det mycket omfattande utbildningsuppdrag som landstinget har så är det bra och viktigt att strategin föreslås innehålla tydliga uppmaningar att all landstingsfinansierad vård ska medverka i klinisk utbildning. Detta är dock ingen nyhet, och för en tryggad fortsatt kompetensförsörjning krävs att gå från ord till handling. Ingen vårdgivare/vårdutförare – i landstingets egen drift, eller i privat drift – ska kunna smita undan utbildningsuppdraget!

I strategin anges att SLL ska verka för att tillgängliggöra patientdata för utveckling och forskning, dock med stor respekt för den enskilda patientens integritet. Vi ser det som oerhört viktigt att SLL inte sätter dessa grundläggande regler på undantag.

Bristande patientsäkerhet är ett betydande problem för landstinget och FoUUI spelar en stor roll i att stärka patientsäkerheten. Därför är det med förvåning och besvikelse vi konstaterar att patientsäkerhet knappast nämns i det reviderade förslaget.

Då det gäller kollektivtrafikens förutsättningar för FoUI så behöver testbäddar etableras, vilket anges i strategin. Men då måste detta tydligt framgå i ägardirektiv samt i avtal som tecknas med olika utförare.

Avslutningsvis så är det återigen med förvåning och besvikelse vi konstaterar att landstingets ursprungliga ambition övergivits och att hela innovationsområdet hamnar i en separat strategi skild från FoUU-strategin. Det gagnar knappast länets skattebetalare, patienter och resenärer i slutänden.

Stockholms läns landsting

SÄRSKILT UTTALANDE

LS
Socialdemokraterna

2015-12-01

Ärende 24
LS 1310-1325

Gällande ” Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting

Stockholm Läns Landsting behöver en strategi för forskning, utveckling och utbildning. En strategi behövs för att enskilda insatser ska kunna sättas in i ett perspektiv. Det ska hjälpa till att fatta rätt taktiska beslut längs vägen. Strategi är den långsiktiga planen.

Strategins syfte ska vara att stärka forskning och utveckling och förbättra kvaliteten i Stockholms hälso- och sjukvård och kollektivtrafik.
För Socialdemokraterna är utveckling av vården och kollektivtrafiken av största betydelse. Vi vill i vår vision av hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken skapa bästa möjliga förutsättningar för forskning, utveckling och utbildning.

I syfte att göra strategin ännu mer ändamålsenligt skulle vi vilja framföra följande:

Att inledningsvis skapa en tydlig vision för forskning och utveckling för hela landstingens verksamheter där så väl hälso- och sjukvård som kollektivtrafik ingår. Här bör det framgå att visionen skapar förutsättningarna för högkvalificerade jobb i Stockholms Läns Landsting. Sverige och Stockholm ska vara världsledande när det gäller kvalitet och effektivitet inom forskningsområdet.

Dokumentet bör därefter delas upp med ett fördjupningsavsnitt för var och en av verksamheterna hälso- och sjukvård och kollektivtrafik. Inom varje sådant delområde bör det tydligt framgå hur den övergripande målsättningen ska se ut inom respektive område.

Områden att utveckla inom kollektivtrafiken:
Inom kollektivtrafiken samlas mycket data kring resandemönster. Strategier för hur dessa ska kunna tillgängliggöras för forskare borde framgå. Även hur landstinget ska kunna attrahera forskare som vill samarbeta med landstinget är av största vikt. Detta saknas i det nuvarande underlaget.

Områden att utveckla inom hälso- och sjukvården:
Inom hälso- och sjukvårdsområdet är samverkan en central del som bör utvecklas. Socialdemokraterna vill ha ett fördjupat samarbete mellan sjukvården, universitet och högskolar, patientorganisationer och hela life science. Vikten av samverkan bör framgå tydligare i strategin. Utvecklingen av biobanker och kvalitetsregister nämns i strategin men här tycker Socialdemokraterna att Stockholm Läns Landsting ska ha en högre ambition. Genom att använda den information som finns i landstingens biobanker kan studier genomföras som gör att vetskapen ökar. Det gör att till exempel kunskapen om ärftliga faktorers påverkan och samspel med faktorer i miljön och samhället kan fördjupas.

Patienterna som medskapare till kunskap
Socialdemokraterna anser även att patienternas kunskap och erfarenhet på ett bättre sätt bör kunna tas tillvara i forskning. Många patienter är idag positiva till att vara med i olika forskningsstudier. Patienternas aktiva deltagande är en avgörande förutsättning för att kunna genomföra mycket av den forskning som bedrivs inom hälso- och sjukvården. Strategin bör därför innehålla visioner kring att patientdeltagande i forskning.

Implementera kunskap
Det är viktigt att förutsättningar skapas för att forskning ska kunna genomföras. Socialdemokraterna anser att en strategi för forskning, utveckling och utbildning även bör innehålla visioner för hur ny kunskap ska implementeras och användas i vården. Vikten av att hälso- och sjukvården systematiskt behöver arbeta med forskning och utveckling av verksamheten och sammanställning av tillgänglig kunskap är avgörande för dess utveckling.

Stockholms läns landsting

SÄRSKILT UTTALANDE

LANDSTINGSSTYRELSEN
Vänsterpartiet

Ärende nr 24
LS 1310-1325

Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting

Vänsterpartiet välkomnar inriktningen i FOUU-strategin och dess betoning på att forskning och utbildning ska integreras i hela vården. På det stora hela tycker vi också att strategin är bra. Vi välkomnar att preventivt arbete är ett prioriterat område i strategin och vill understryka vikten av forskning kring hälsans bestämningsfaktorer.

Vänsterpartiet anser dock att ett antal viktiga områden inte fått ett tillbörligt utrymme i strategin.

FoU i privat verksamhet
När vård flyttas ut från akutsjukhusen, läggs på privata aktörer och fragmentariseras är det särskilt viktigt att tydliggöra att forsknings- och utbildningsansvaret är alla vårdgivares skyldighet. Vi tycker att strategin borde ha som målsättning att vidare- och specialistutbildning samt klinisk forskning ska in som regel i avtal med privata aktörer som utför vård på landstingets uppdrag.

Brist på jämställdhet.
FOUU-startegin saknar ett feministiskt perspektiv. Vården, liksom forskningen är inte jämställd. En framsynt strategi borde ha angripit det. Vi anser att strategin till exempel borde prioritera forskning av svårdiagnostiserade ”kvinnosjukdomar”, att överge mannen som norm vid forskning och att hitta strategier för att fler kvinnor ska kunna göra en klinisk forskarkarriär.

Avsaknad av koppling till innovation
En svaghet i strategin är att det inte tydligt framgår hur den förhåller sig till landstingets innovationsarbete. Den kommande innovations- och digitaliseringsstrategi nämns över huvud taget inte.

§ 94

Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting

LS 1310-1325

Ärendebeskrivning

I ärendet föreslås en ny strategi för forskning, utbildning, utveckling och innovation för Stockholms läns landsting för åren 2015-2019.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 28 september 2015
Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting 2015-2019
Forskningsberedningens protokollsutdrag den 22 oktober 2015 med (MP)-ledamotens reservation och (S)- och (V)-ledamöternas särskilda uttalanden.

Förslag och yrkande

Bifall, från ordföranden Torbjörn Rosdahl (M) till tjänsteutlåtandet
Bifall från Susanne Nordling (MP) till Miljöpartiets tilläggsyrkande (bilaga)

Proposition

Ordföranden ställer eget yrkande mot Susanne Nordlings yrkande.
Ordföranden finner att arbetsutskottet bifaller ordförandens yrkande.

Arbetsutskottets beslut

Arbetsutskottet beslutar föreslå landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att godkänna Strategi för forskning, utveckling och utbildning, för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting 2015-2019 att gälla för all landstingsfinansierad verksamhet under perioden 1 januari 2016 - 31 december 2019

att den tidigare strategin för forskning, utveckling och utbildning LS 1005-0483 beslutad i landstingsfullmäktige den 22 mars 2011 upphör att gälla,

att poängsystemet vid publiceringen av artiklar ses över och görs mer likställt mellan akademi, sjukhus och näringsliv

att genomföra årlig uppföljning av hälso- och sjukvårdens inkludering av patienter till klinisk prövning.

Protokollsanteckning
Arbetsutskottet påpekar att det är centralt att forskning och utbildning ses som naturliga delar i hälso- och sjukvården vid Stockholms läns landsting.

Därför är det viktigt att i samband med beslutet om FOUU-strategi påpeka vikten av att:

- Hälso- och sjukvården aktivt deltar i klinisk forskning och därmed skapar evidens för prevention, bot och behandling av framför allt våra stora folksjudomar
- - Vid översyn av ersättningssystemet se forskning och utbildning som integrerade delar av hälso- och sjukvården

Särskilt uttalande
Erika Ullberg (S) och Jens Sjöström (S) lämnar ett särskilt uttalande till protokollet (bilaga).

Ersättaryttrande
Håkan Jörnehed (V) lämnar ett ersättaryttrande till protokollet (bilaga).

Beslutsexpediering:
Landstingsstyrelsen
Akt

Stockholms läns landsting

FÖRSLAG TILL BESLUT

LANDSTINGSSTYRELSENS ARBETSUTSKOTT
Miljöpartiet de gröna

2015-11-03

Ärende nr: 8

Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting
LS 1310-1325

Miljöpartiet föreslår Arbetsutskottet besluta att i slutliga beredningen av ärendet tillgodose nedanstående kompletteringar:

att komplettera FoUU-strategin rörande den viktiga samverkan med kommuner, t ex i form av samfinansierade äldrecentra (FoU NU, Äldrecentrum, Nestor och Seniorum),

att komplettera med utförligare beskrivning av FoUU inom primärvården, bl a genom det nybildade *Akademiskt Primärvårdscentrum* (APC) och de akademiska vårdcentralerna (AVC),

att i strategin infoga ett avsnitt som beskriver hur FoUU ska bidra till att förbättra landstingets fastighetsbestånd, i Locums förvaltning (t ex avseende energieffektivisering och giftsanering),

att i strategin infoga ett avsnitt som beskriver hur FoUU ska bidra till att förbättra landstingets miljöarbete (t ex läkemedelsrening i avloppsvatten),

att tydliggöra hur FoUUI kan bidra till att stärka patientsäkerheten.

att i övrigt anföra följande:

Vi är positiva till en uppdaterad och breddad strategi för FoUU (forskning, utbildning, utveckling). Eftersom vi sedan flera år har föreslagit en breddning av forskningsberedningens, och FoUU-strategins ämnesområden till att i högre grad avspegla hela landstingets ansvarsområde, så är det glädjande att se denna

ambition i nuvarande förslag.

Icke desto mindre så ser vi i nuvarande reviderade version av strategin fortfarande alltför många brister och oklarheter, detta trots upprepade påpekanden från vår sida under beredningens gång. Vi inkom med konstruktiva förslag då ärendet var annonserat i mars. På förekommen anledning återkom vi med i stort sett samma förslag vid sammanträdet i augusti. Tyvärr konstaterar vi att det senast reviderade förslaget inte heller denna gång innehåller några av de kompletteringar och förtydliganden vi föreslagit. Istället har viktiga områden helt avlägsnats såsom FoUU-samverkan med kommunerna. Vi kan inte heller se att FoUU utifrån ett primärvårdsperspektiv belyses i nivå med den betydelse som primärvården ska ha i Framtidsplanen, Framtidens hälso- och sjukvård.

Med tanke på det mycket omfattande utbildningsuppdrag som landstinget har så är det bra och viktigt att strategin föreslås innehålla tydliga uppmaningar att all landstingsfinansierad vård ska medverka i klinisk utbildning. Detta är dock ingen nyhet, och för en tryggad fortsatt kompetensförsörjning krävs att gå från ord till handling. Ingen vårdgivare/vårdutförare – i landstingets egen drift, eller i privat drift – ska kunna smita undan utbildningsuppdraget!

I strategin anges att SLL ska verka för att tillgängliggöra patientdata för utveckling och forskning, dock med stor respekt för den enskilda patientens integritet. Vi ser det som oerhört viktigt att SLL inte sätter dessa grundläggande regler på undantag.

Bristande patientsäkerhet är ett betydande problem för landstinget och FoUUI spelar en stor roll i att stärka patientsäkerheten. Därför är det med förvåning och besvikelse vi konstaterar att patientsäkerhet knappast nämns i det reviderade förslaget.

Avslutningsvis, då det gäller kollektivtrafikens förutsättningar för FoUI så behöver testbäddar etableras, vilket anges i strategin. Men då måste detta tydligt framgå i ägardirektiv samt i avtal som tecknas med olika utförare.

Stockholms läns landsting

Landstingsstyrelsens arbetsutskott
Socialdemokraterna

SÄRSKILT UTTALANDE

Ärende 8

LS 1310-1325

Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting

Stockholm Läns Landsting behöver en strategi för forskning, utveckling och utbildning. En strategi behövs för att enskilda insatser ska kunna sättas in i ett perspektiv. Det ska hjälpa till att fatta rätt taktiska beslut längs vägen. Strategi är den långsiktiga planen.

Strategins syfte ska vara att stärka forskning och utveckling och förbättra kvaliteten i Stockholms hälso- och sjukvård och kollektivtrafik.
För Socialdemokraterna är utveckling av vården och kollektivtrafiken av största betydelse. Vi vill i vår vision av hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken skapa bästa möjliga förutsättningar för forskning, utveckling och utbildning.

I syfte att göra strategin ännu mer ändamålsenligt skulle vi vilja framföra följande:

Att inledningsvis skapa en tydlig vision för forskning och utveckling för hela landstingens verksamheter där så väl hälso- och sjukvård som kollektivtrafik ingår. Här bör det framgå att visionen skapar förutsättningarna för högkvalificerade jobb i Stockholms Läns Landsting. Sverige och Stockholm ska vara världsledande när det gäller kvalitet och effektivitet inom forskningsområdet.

Dokumentet bör därefter delas upp med ett fördjupningsavsnitt för var och en av verksamheterna hälso- och sjukvård och kollektivtrafik. Inom varje sådant delområde bör det tydligt framgå hur den övergripande målsättningen ska se ut inom respektive område.

Områden att utveckla inom kollektivtrafiken:
Inom kollektivtrafiken samlas mycket data kring resandemönster. Strategier för hur dessa ska kunna tillgängliggöras för forskare borde framgå. Även hur landstinget ska kunna attrahera forskare som vill samarbeta med landstinget är av största vikt. Detta saknas i det nuvarande underlaget.

Områden att utveckla inom hälso- och sjukvården:
Inom hälso- och sjukvårdsområdet är samverkan en central del som bör utvecklas. Socialdemokraterna vill ha ett fördjupat samarbete mellan sjukvården, universitet och högskolar, patientorganisationer och hela life science. Vikten av samverkan bör framgå tydligare i strategin. Utvecklingen av biobanker och kvalitetsregister nämns i strategin men här tycker Socialdemokraterna att Stockholm Läns Landsting ska ha en högre ambition. Genom att använda den information som finns i landstingens biobanker kan studier genomföras som gör att vetskapen ökar. Det gör att till exempel kunskapen om ärftliga faktorers påverkan och samspel med faktorer i miljön och samhället kan fördjupas.

Patienterna som medskapare till kunskap
Socialdemokraterna anser även att patienternas kunskap och erfarenhet på ett bättre sätt bör kunna tas tillvara i forskning. Många patienter är idag positiva till att vara med i olika forskningsstudier. Patienternas aktiva deltagande är en avgörande förutsättning för att kunna genomföra mycket av den forskning som bedrivs inom hälso- och sjukvården. Strategin bör därför innehålla visioner kring att patientdeltagande i forskning.

Implementera kunskap
Det är viktigt att förutsättningar skapas för att forskning ska kunna genomföras. Socialdemokraterna anser att en strategi för forskning, utveckling och utbildning även bör innehålla visioner för hur ny kunskap ska implementeras och användas i vården. Vikten av att hälso- och sjukvården systematiskt behöver arbeta med forskning och utveckling av verksamheten och sammanställning av tillgänglig kunskap är avgörande för dess utveckling.

Stockholms läns landsting

ERSÄTTARYTTRANDE

LANDSTINGSSTYRELSENS
ARBETSUTSKOTT
Vänsterpartiet

Ärende nr: 8
LS 2015-0165

Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting

Vänsterpartiet välkomnar inriktningen i FOUU-strategin och dess betoning på att forskning och utbildning ska integreras i hela vården. På det stora hela tycker vi också att strategin är bra. Vi välkomnar att preventivt arbete är ett prioriterat område i strategin och vill understryka vikten av forskning kring hälsans bestämningsfaktorer.

Vänsterpartiet anser dock att ett antal viktiga områden inte fått ett tillbörligt utrymme i strategin.

FoU i privat verksamhet
När vård flyttas ut från akutsjukhusen, läggs på privata aktörer och fragmentariseras är det särskilt viktigt att tydliggöra att forsknings- och utbildningsansvaret är alla vårdgivares skyldighet. Vi tycker att strategin borde ha som målsättning att vidare- och specialistutbildning samt klinisk forskning ska in som regel i avtal med privata aktörer som utför vård på landstingets uppdrag.

Brist på jämställdhet.
FOUU-startegin saknar ett feministiskt perspektiv. Vården, liksom forskningen är inte jämställd. En framsynt strategi borde ha angripit det. Vi anser att strategin till exempel borde prioritera forskning av svårdiagnostiserade ”kvinnosjukdomar”, att överge mannen som norm vid forskning och att hitta strategier för att fler kvinnor ska kunna göra en klinisk forskarkarriär.

Avsaknad av koppling till innovation
En svaghet i strategin är att det inte tydligt framgår hur den förhåller sig till landstingets innovationsarbete. Den kommande innovations- och digitaliseringsstrategi nämns över huvud taget inte.

§ 48

Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting

LS 1310-1325

Forskningsdirektör Jan Andersson föredrar ärendet. Beredningen tackar för föredragningen och övergår till diskussion och beslut i ärendet.

Ärendebeskrivning

I ärendet föreslås en ny strategi för forskning, utbildning, utveckling och innovation för Stockholms läns landsting för åren 2015-2019.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 28 september 2015
Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting 2015-2019

Förslag och yrkande

På sammanträdet föreligger förvaltningens tjänsteutlåtande 2015-09-28.

Följande yrkanden framförs:
Bifall från ordföranden Peter Carpelan (M) till förvaltningens förslag.
Bifall från MP-ledamoten Michel Silvestri till Miljöpartiets tilläggsförslag.
Bifall från ordförande Peter Carpelan (M) till forskningsberedningens tilläggsförslag.

Proposition

Ordföranden frågar om beredningen bifaller förvaltningens förslag.
Beredningen bifaller förslaget.

Ordföranden frågar om beredningen bifaller MP-ledamotens tilläggsförslag

att komplettera FoUU-strategin rörande den viktiga samverkan med kommuner, t ex i form av samfinansierade äldrecentra (FoU NU, Äldrecentrum, Nestor och Seniorum),

att komplettera med utförligare beskrivning av FoUU inom primärvården, bl a genom det nybildade *Akademiskt Primärvårdscentrum* (APC) och de akademiska vårdcentralerna (AVC),

att i strategin infoga ett avsnitt som beskriver hur FoUU ska bidra till att förbättra landstingets fastighetsbestånd, i Locums förvaltning (t ex avseende energieffektivisering och giftsanering),

att i strategin infoga ett avsnitt som beskriver hur FoUU ska bidra till att förbättra landstingets miljöarbete (t ex läkemedelsrening i avloppsvatten),

att tydliggöra hur FoUUI kan bidra till att stärka patientsäkerheten.

Beredningen avslår förslaget

Ordförande frågar om beredningen bifaller forskningsberedningens tilläggsförslag

att poängsystemet vid publiceringen av artiklar ses över och görs mer likställt mellan akademi, sjukhus och näringsliv

att genomföra årlig uppföljning av hälso- och sjukvårdens inkludering av patienter till klinisk prövning

Beredningen bifaller förslaget.

Forskningsberedningens beslut

att Forskningsberedningen föreslår arbetsutskottet föreslå landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att godkänna Strategi för forskning, utveckling och utbildning, för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting 2015-2019 att gälla för all landstingsfinansierad verksamhet under perioden 1 januari 2016 - 31 december 2019

att den tidigare strategin för forskning, utveckling och utbildning LS 1005-0483 beslutad i landstingsfullmäktige den 22 mars 2011 upphör att gälla,

att poängsystemet vid publiceringen av artiklar ses över och görs mer likställt mellan akademi, sjukhus och näringsliv

att förbättra uppföljningen av hälso- och sjukvårdens deltagande i arbete som rör forsknings- utvecklings och utbildningsområdet

Forskningsberedningen påpekar att det är centralt att forskning och utbildning ses som naturliga delar i hälso- och sjukvården vid Stockholms läns landsting. Därför är det viktigt att i samband med beslutet om landstingets FoUU-strategi påpeka vikten av att;

- Hälso- och sjukvården aktivt deltar i klinisk forskning och därmed skapar evidens för prevention, bot och behandling av framförallt våra stora folksjukdomar.

- Vid översynen av ersättningssystemet se forskning och utbildning som integrerade delar av hälso- och sjukvården.

S-ledamöterna och V-ledamoten deltar inte i beslutet rörande Miljöpartiets tilläggsförslag.

Reservation
MP-ledamoten reserverar sig mot beslutet till förmån för Miljöpartiets förslag, bilaga

Särskilt uttalande
S-ledamöterna lägger ett särskilt uttalande, bilaga
V-ledamoten lägger ett särskilt uttalande, bilaga

Beslutsexpediering:
Arbetsutskottet
Akt

Stockholms läns landsting

FÖRSLAG TILL BESLUT

FORSKNINGSBEREDNINGEN
Miljöpartiet De Gröna

Datum 2015-10-22
LS nr: 1310-1325
Ärende nr: 2

Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting

Miljöpartiet föreslår Forskningsberedningen besluta att i slutliga beredningen av ärendet tillgodose nedanstående kompletteringar:

att komplettera FoUU-strategin rörande den viktiga samverkan med kommuner, t ex i form av samfinansierade äldrecentra (FoU NU, Äldrecentrum, Nestor och Seniorum),

att komplettera med utförligare beskrivning av FoUU inom primärvården, bl a genom det nybildade *Akademiskt Primärvårdscentrum* (APC) och de akademiska vårdcentralerna (AVC),

att i strategin infoga ett avsnitt som beskriver hur FoUU ska bidra till att förbättra landstingets fastighetsbestånd, i Locums förvaltning (t ex avseende energieffektivisering och giftsanering),

att i strategin infoga ett avsnitt som beskriver hur FoUU ska bidra till att förbättra landstingets miljöarbete (t ex läkemedelsrening i avloppsvatten),

att tydliggöra hur FoUUI kan bidra till att stärka patientsäkerheten.

att i övrigt anföra följande:
Vi är positiva till en uppdaterad och breddad strategi för FoUU (forskning, utbildning, utveckling). Eftersom vi sedan flera år har föreslagit en breddning av forskningsberedningens, och FoUU-strategins ämnesområden till att i högre grad avspegla hela landstingets ansvarsområde, så är det glädjande att se denna ambition i nuvarande förslag.

Icke desto mindre så ser vi i nuvarande reviderade version av strategin fortfarande alltför många brister och oklarheter, detta trots upprepade påpekanden från vår sida under beredningens gång. Vi inkom med

konstruktiva förslag då ärendet var annonserat i mars. På förekommen anledning återkom vi med i stort sett samma förslag vid sammanträdet i augusti. Tyvärr konstaterar vi att det senast reviderade förslaget inte heller denna gång innehåller några av de kompletteringar och förtydliganden vi föreslagit. Istället har viktiga områden helt avlägsnats såsom FoUU-samverkan med kommunerna. Vi kan inte heller se att FoUU utifrån ett primärvårdsperspektiv belyses i nivå med den betydelse som primärvården ska ha i Framtidsplanen, Framtidens hälso- och sjukvård.

Med tanke på det mycket omfattande utbildningsuppdrag som landstinget har så är det bra och viktigt att strategin föreslås innehålla tydliga uppmaningar att all landstingsfinansierad vård ska medverka i klinisk utbildning. Detta är dock ingen nyhet, och för en tryggad fortsatt kompetensförsörjning krävs att gå från ord till handling. Ingen vårdgivare/vårdutförare – i landstingets egen drift, eller i privat drift – ska kunna smita undan utbildningsuppdraget!

I strategin anges att SLL ska verka för att tillgängliggöra patientdata för utveckling och forskning, dock med stor respekt för den enskilda patientens integritet. Vi ser det som oerhört viktigt att SLL inte sätter dessa grundläggande regler på undantag.

Bristande patientsäkerhet är ett betydande problem för landstinget och FoUUI spelar en stor roll i att stärka patientsäkerheten. Därför är det med förvåning och besvikelse vi konstaterar att patientsäkerhet knappast nämns i det reviderade förslaget.

Avslutningsvis, då det gäller kollektivtrafikens förutsättningar för FoUI så behöver testbäddar etableras, vilket anges i strategin. Men då måste detta tydligt framgå i ägardirektiv samt i avtal som tecknas med olika utförare.

Stockholms läns landsting

SÄRSKILT UTTALANDE

Forskningsberedningen
Socialdemokraterna

2015-10-22

LS 1310-1325

Gällande ” Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting

Stockholm Läns Landsting behöver en strategi för forskning, utveckling och utbildning. En strategi behövs för att enskilda insatser ska kunna sättas in i ett perspektiv. Det ska hjälpa till att fatta rätt taktiska beslut längs vägen. Strategi är den långsiktiga planen.

Strategins syfte ska vara att stärka forskning och utveckling och förbättra kvaliteten i Stockholms hälso- och sjukvård och kollektivtrafik.
För Socialdemokraterna är utveckling av vården och kollektivtrafiken av största betydelse. Vi vill i vår vision av hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken skapa bästa möjliga förutsättningar för forskning, utveckling och utbildning.

I syfte att göra strategin ännu mer ändamålsenligt skulle vi vilja framföra följande:

Att inledningsvis skapa en tydlig vision för forskning och utveckling för hela landstingens verksamheter där så väl hälso- och sjukvård som kollektivtrafik ingår. Här bör det framgå att visionen skapar förutsättningarna för högkvalificerade jobb i Stockholms Läns Landsting. Sverige och Stockholm ska vara världsledande när det gäller kvalitet och effektivitet inom forskningsområdet.

Dokumentet bör därefter delas upp med ett fördjupningsavsnitt för var och en av verksamheterna hälso- och sjukvård och kollektivtrafik. Inom varje sådant delområde bör det tydligt framgå hur den övergripande målsättningen ska se ut inom respektive område.

Områden att utveckla inom kollektivtrafiken:
Inom kollektivtrafiken samlas mycket data kring resandemönster. Strategier för hur dessa ska kunna tillgängliggöras för forskare borde framgå. Även hur landstinget ska kunna attrahera forskare som vill samarbeta med landstinget är av största vikt. Detta saknas i det nuvarande underlaget.

Områden att utveckla inom hälso- och sjukvården:
Inom hälso- och sjukvårdsområdet är samverkan en central del som bör utvecklas. Socialdemokraterna vill ha ett fördjupat samarbete mellan sjukvården, universitet och högskolar, patientorganisationer och hela life science. Vikten av samverkan bör framgå tydligare i strategin. Utvecklingen av biobanker och kvalitetsregister nämns i strategin men här tycker Socialdemokraterna att Stockholm Läns Landsting ska ha en högre ambition. Genom att använda den information som finns i landstingens biobanker kan studier genomföras som gör att vetskapen ökar. Det gör att till exempel kunskapen om ärftliga faktorers påverkan och samspel med faktorer i miljön och samhället kan fördjupas.

Patienterna som medskapare till kunskap
Socialdemokraterna anser även att patienternas kunskap och erfarenhet på ett bättre sätt bör kunna tas tillvara i forskning. Många patienter är idag positiva till att vara med i olika forskningsstudier. Patienternas aktiva deltagande är en avgörande förutsättning för att kunna genomföra mycket av den forskning som bedrivs inom hälso- och sjukvården. Strategin bör därför innehålla visioner kring att patientdeltagande i forskning.

Implementera kunskap
Det är viktigt att förutsättningar skapas för att forskning ska kunna genomföras. Socialdemokraterna anser att en strategi för forskning, utveckling och utbildning även bör innehålla visioner för hur ny kunskap ska implementeras och användas i vården. Vikten av att hälso- och sjukvården systematiskt behöver arbeta med forskning och utveckling av verksamheten och sammanställning av tillgänglig kunskap är avgörande för dess utveckling.

Stockholms läns landsting

SÄRSKILT UTTALANDE

FORSKNINGSBEREDNINGEN
Vänsterpartiet

Ärende nr: 2
LS 1310-1325

Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting

Vänsterpartiet välkomnar inriktningen i FOUU-strategin och dess betoning på att forskning och utbildning ska integreras i hela vården. På det stora hela tycker vi också att strategin är bra. Vi välkomnar att preventivt arbete är ett prioriterat område i strategin och vill understryka vikten av forskning kring hälsans bestämningsfaktorer.

Vänsterpartiet anser dock att ett antal viktiga områden inte fått ett tillbörligt utrymme i strategin.

FoU i privat verksamhet
När vård flyttas ut från akutsjukhusen, läggs på privata aktörer och fragmentariseras är det särskilt viktigt att tydliggöra att forsknings- och utbildningsansvaret är alla vårdgivares skyldighet. Vi tycker att strategin borde ha som målsättning att vidare- och specialistutbildning samt klinisk forskning ska in som regel i avtal med privata aktörer som utför vård på landstingets uppdrag.

Brist på jämställdhet.
FOUU-startegin saknar ett feministiskt perspektiv. Vården, liksom forskningen är inte jämställd. En framsynt strategi borde ha angripit det. Vi anser att strategin till exempel borde prioritera forskning av svårdiagnostiserade ”kvinnosjukdomar”, att överge mannen som norm vid forskning och att hitta strategier för att fler kvinnor ska kunna göra en klinisk forskarkarriär.

Avsaknad av koppling till innovation
En svaghet i strategin är att det inte tydligt framgår hur den förhåller sig till landstingets innovationsarbete. Den kommande innovations- och digitaliseringsstrategi nämns över huvud taget inte.

Stockholms läns landsting

RESERVATION

FORSKNINGSBEREDNINGEN
Miljöpartiet De Gröna

Datum 2015-10-22
LS nr: 1310-1325
Ärende nr: 2

Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting

Miljöpartiet är i grunden positivt till den reviderade FoUU-strategin. Samtidigt ser vi behov av att ett antal viktiga områden förtydligas i densamma. Därför har vi inkommit med förslag till tilläggsbeslut. Eftersom detta avslogs av Alliansen så reserverar vi oss mot detta.

Landstingsstyrelsens förvaltning
SLL Forskning och innovation

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2015-09-28

LS 1310-1325

Handläggare:
Viktoria Björk

Ankom
Stockholms läns landsting
2015 -10- 13
Dnr LS 1310-1325
Rotel IV

Landstingsstyrelsens
forskningsberedning

Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting

Ärendebeskrivning

I ärendet föreslås en ny strategi för forskning, utbildning, utveckling och innovation för Stockholms läns landsting för åren 2015-2019.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 28 september 2015
Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting 2015-2019

Förslag till beslut

Forskningsberedningen föreslår arbetsutskottet föreslå landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att godkänna Strategi för forskning, utveckling och utbildning, för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting 2015-2019 att gälla för all landstingsfinansierad verksamhet under perioden 1 januari 2016 - 31 december 2019

att den tidigare strategin för forskning, utveckling och utbildning LS 1005-0483 beslutad i landstingsfullmäktige den 22 mars 2011 upphör att gälla.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
I ärendet föreslås landstingsfullmäktige att ersätta den nu gällande strategin för forskning, utveckling och utbildning beslutad av landstingsfullmäktige den 22 mars 2011 (LS 1005-0483), med en ny Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården,

tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting som ska gälla för all landstingsfinansierad verksamhet till och med år 2019. Syftet med strategin är att tydliggöra landstingets ambitioner och förväntningar på landstingsfinansierade verksamheter och de parter som har eller i framtiden kommer att ha ett samarbetsavtal med landstinget inom forskning, utveckling och utbildning.

Bakgrund
Det har skett förändringar såväl inom Stockholms läns landsting som i omvärlden sedan den nu gällande strategin för Forskning, utveckling och utbildning, FoUU, beslutades av landstingsfullmäktige år 2011 (LS1005-0483). Kort efter beslutet i landstingsfullmäktige inleddes arbetet med framtidsplanen för hälso- och sjukvården som berör och påverkar klinisk forskning och utbildning. Det har även beslutats om stora investeringar i kollektivtrafiken i länet sedan dess. Landstingsfullmäktige beslutade den 18 november 2014 (LS 1408-0934) att godkänna ett nytt nationellt avtal för läkares grundutbildning och klinisk forskning (ALF-avtal) som innebär stora skillnader jämfört med det nationella ALF-avtalet från 2004. Sammantaget motiverar dessa förändringar att Stockholms läns landsting beslutar om en ny strategi för forskning, utbildning, utveckling och innovation.

Överväganden
Under året 2014 gjordes en bred kartläggning av funktionsområdet Forskning och innovation på landstingsstyrelsens förvaltning om den nuvarande situationen inom forskning, utveckling och utbildning utifrån de senaste årens utveckling inom landstinget och i regionen. Kartläggningen visade på såväl utmaningar som möjligheter för forskning, utveckling och utbildning i länet och i Stockholms läns landsting.

Prioriterade utmaningar har därefter lyfts fram separat och formulerats i strategiska prioriteringar för landstinget. Dessa strategiska ställningstaganden föreslås utgöra strategi för forskning, utveckling och utbildning 2015-2019 för Stockholms läns landsting, i enlighet med bilagt förslag.

Den nya strategin för Stockholms läns landsting anger inriktningen för landstingets prioriteringar de kommande åren inom klinisk forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken. Strategin är ett styrande dokument och anger inriktning för arbetet med forskning och utveckling samt utbildning för alla landstingets förvaltningar och bolag samt för de verksamheter som Stockholms läns landsting har avtal med.

Forskning, utveckling och utbildning är ett verktyg för att investera i landstingets kärnverksamheter utöver de infrastrukturinvesteringar som görs. Strategin betonar vikten av att forskning och utbildning är en integrerad verksamhet i hälso- och sjukvården och att förutsättningar för att bedriva klinisk forskning och utbildning ska beaktas i beslut som rör hälso- och sjukvården.

Den kliniska forskningen ska säkerställa såväl bredd som spetsforskning i hälso- och sjukvården. Den inriktas också på att motverka kunskapsluckor för att säkerställa en evidensbaserad hälso- och sjukvård.

Förutsättningarna för nya samarbeten inom forskning och utveckling har utvecklats i positiv riktning för landstinget. I EU:s nya forskningsramsprogram som inleddes den 1 januari 2014 betonas inkluderandet av slutanvändarna det vill säga hälso- och sjukvården och patienterna i forskningsprojekt som söker finansiering. Även näringslivssamarbeten är en förutsättning för att beviljas europeisk forskningsfinansiering. Detta öppnar nya möjligheter för extern forskningsfinansiering till länet.

Landstingets ansvar för klinisk medicinsk forskning anges i hälso- och sjukvårdslagen. Klinisk utbildning regleras inte i lag. Därför föreslås i strategin att Stockholms läns landsting fastslår ett utbildningsuppdrag och att landstingsfinansierad vård blir ålagda att medverka i klinisk utbildning av elever och studenter. Det är av största vikt att hälsoprofessionernas grundutbildningar motsvarar hälso- och sjukvårdens behov av kompetens. Därför ska landstinget verka för att delta i utformning och dimensionering av utbildningarna och betona vikten av interprofessionellt lärande som tränar studenter i den kliniska vardagen som de möter efter examen.

I strategin föreslås även att landstinget utökar sin medverkan inom forskning och utveckling inom kollektivtrafiken. Landstinget har numera samarbetsavtal med både Kungliga Tekniska högskolan och Stockholms universitet som båda har en bred kompetens inom frågor som rör såväl hälso- och sjukvård som kollektivtrafik.

Förvaltningen föreslår därför att Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting ska gälla för all landstingsfinansierad verksamhet under perioden 1 januari 2016- 31 december 2019. Vidare föreslås att den nuvarande strategin för forskning, utveckling och utbildning LS 1005-0483, beslutad i landstingsfullmäktige den 22 mars 2011 upphör att gälla.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet att godkänna strategin i föreliggande ärende för inte med sig några nya ekonomiska konsekvenser. Den föreslagna strategin innehåller dock förslag till helt nya strategiska inriktningar för forskning, utveckling och utbildning som kan komma att finansieras genom omprioritering inom befintliga budgetramar. För att kunna genomföra ambitionerna i strategin fram till år 2019, kommer det därför behöva fattas nya beslut i särskild ordning avseende eventuella omprioriteringar inom befintliga budgetramar.

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med landstingets Miljöpolitiska program 2012-2016 har hänsyn till miljön beaktats och slutsatsen är att det inte är relevant med en miljökonsekvensbedömning i detta ärende.

Toivo Heinsoo
Landstingsdirektör

Jan Andersson
Forskningsdirektör

Stockholms läns landsting

STRATEGI

Diarienummer
LS 1310-1325

Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting

Gäller för all landstingsfinansierad verksamhet

2015-2019

Dokumenttyp	Fastställd	Giltig till och med
Dokumentnummer	Fastställd av	Upprättad av
Informationssäkerhetsklass	Verksamhetstyp	

Innehållsförteckning

1. Forskning, utveckling och utbildning i Stockholms läns landsting 3
1.1 Regional, nationell och internationell kunskapsutveckling 3
1.2 Klinisk forskning 4
1.2.1 Universitetssjukhusets roll 5
1.2.2 Skapande av Universitetssjukvård 5
1.2.3 Individfokuserad forskning 6
1.2.4 Vårdinformationsmiljö ett gemensamt IT-system för insamling av data 8
1.2.5 Program 3R, Framtidens vårdinformationsmiljö 8
1.3 Mål för den kliniska forskningen i Stockholms läns landsting .. 11
1.3.1 Internationell kunskapsutveckling 11

2. Klinisk utbildning 11
2.1 Utbildningsuppdrag 12
2.1.1 Utbildningsuppdraget för landstingsfinansierad hälso- och sjukvård 13
2.1.2 E-lärande som en del av medarbetares kompetensutveckling... 13
2.1.3 Interprofessionellt lärande 13
2.1.4 Lärandemiljöer 14
2.1.5 Kliniskt träningscenter (KTC) för studenter och medarbetare .. 15
2.1.6 Utbildningar inom hälso- och sjukvården i Stockholms läns landsting 15
2.2 Mål för den kliniska utbildningen i Stockholms läns landsting. 16

3. Tandvård 17
3.1 Odontologisk forskning 18
3.1.1 Akademiskt centrum för äldretandvård (ACT) 18
3.2 Utbildning inom tandvård 18
3.3 Mål för odontologisk forskning och utbildning inom tandvården i Stockholms läns landsting 19

4. Forskningsstrategi för kollektivtrafiken i Stockholms län 19
4.1 Utveckling av hållbar effektiv och miljövänlig kollektivtrafik .. 20

1. Forskning, utveckling och utbildning i Stockholms läns landsting

Landstingets satsningar på forskning, utveckling och utbildning (FoUU) skapar grunden för framtidens hälso- och sjukvård, tandvård och kollektivtrafik.[1] *Det förutsätter samverkan med universitet, näringsliv och andra kunskapsorganisationer som bidrar till att möta invånarnas behov i ett mångkulturellt samhälle. Syftet är att skapa och sprida kunskap för invånarnas bästa. FoUU ska genomsyra landstingets hela verksamhet. Därför ska alla beslut som påverkar hälso-och sjukvårdens utformning säkerställa möjligheten att bedriva klinisk forskning, utveckling och utbildning. Genom ett aktivt fokus på forskning och utveckling får invånarna i Stockholms län tillgång till effektiva läkemedel, säkrare behandlingsmetoder och smartare teknik. Landstinget ska fullt ut utnyttja digitaliseringens möjligheter med flexibla och stödjande e-hälsotjänster och kollektivtrafik samt erbjuda en ändamålsenlig och verksamhetsstödjande informationsmiljö. Ett aktivt arbete på FoUU-området är en viktig del i genomförandet av den av landstingsfullmäktige fastställda Framtidsplanen för hälso- och sjukvården (FHS), som innebär att vården placeras närmare patienten med ett större fokus på individens behov samt nya insatser för att skapa bättre hälsa för våra invånare.*

1.1 Regional, nationell och internationell kunskapsutveckling

Som huvudman för hälso- och sjukvården samt kollektivtrafiken ska Stockholms läns landsting bidra till att utveckla kärnverksamheterna utifrån ett patient- och resenärsperspektiv. Stockholmsregionen ska vara ett kunskaps- och utvecklingscenter av världsklass med nära relationer mellan universiteten, industrin samt kommuner och staten. Därför behöver landstinget fördjupa och förstärka sitt samarbete med akademi, näringsliv, regionala aktörer samt patientorganisationer. I en allt mer globaliserad värld är det viktigt att Stockholms läns landsting ökar sin medverkan och sitt deltagande i EU:s program och fonder, exempelvis EU:s forsknings- och innovations-ramprogram Horisont 2020 och EU:s regionalfonder. Möjligheten till patientrapporterade data till vårdens kvalitetsregister ska byggas ut. Satsningen på Stockholms medicinska biobank är viktig för att ytterligare höja kvaliteten på forskningen. En integration mellan Stockholms medicinska biobank och landstingets kliniska prövningsverksamhet, Karolinska Trial Alliance, tillsammans med att

[1] Trafiknämnden har beslutat om en vision för kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting. Mot den bakgrunden berörs endast vision för forskning, utveckling och utbildning i hälso- och sjukvården i detta kapitel.

tillgängliggöra kodade data från kvalitetsregister och journaler, skapar förutsättningar för att utveckla hälso- och sjukvården samt förbättra vården för patienterna. Stockholms läns landsting ska kontinuerligt stödja forskning som är inriktad på att bidra till en mer jämlik och jämställd hälso- och sjukvård. Stockholmsregionen ska vara föregångare inom interprofessionellt lärande både i grundutbildning och genom hela yrkeslivet såväl nationellt som internationellt. Verksamhetsintegrerat lärande[2] ska vara den prioriterade pedagogiska modellen i landstinget.

1.2 Klinisk forskning

Landstinget har ett nära samarbete med Karolinska Institutet, som är ett av världens ledande medicinska universitet. Universitetssamarbeten inom forskning och utveckling, har de senaste åren utökas med samarbetsavtal med Kungliga tekniska högsskolan och Stockholms universitet. Flerfakultetssamarbeten ska leda till större möjligheter för genombrottsforskning. Grundprincipen för landstingets forskningsmedel är att de ska utlysas i konkurrens och granskas av experter.

Stockholms läns landsting ska i samverkan med Karolinska Institutet gemensamt utveckla kvaliteten i hälso- och sjukvården och skapa goda förutsättningar för Karolinska Institutet att göra viktiga forskningsframsteg. Universitetssjukvården, som fastställts i ALF-avtal, medför att klinisk forskning inom hälso- och sjukvården succesivt ska struktureras om så att den når patientens hela vårdprocess. Inom denna vård ska det finnas ett tydligt akademiskt ledarskap med ansvar för att utveckla kvaliteten i hälso- och sjukvården och att skapa de bästa förutsättningarna för klinisk forskning och utbildning.

För att kunna hålla en hög nivå på den kliniska forskningen som bedrivs inom Stockholms läns landsting, är det avgörande att delar av landstingets medarbetare ska kunna dela sin tjänst mellan forskning, utbildning och vård. Adekvat avsatt tjänstgöringstid för den patientnära forskningen måste värnas för att skapa möjlighet till kontinuerlig utvecklingen av hälso- och sjukvården.

Stockholms läns landstings resurser till klinisk forskning ska inriktas på att överbrygga kunskapsluckor och skapa prevention, behandling och bot av framförallt stora folksjukdomar. Fokus ska vara på den patientnära forskningen och att forskningens resultat snabbare implementeras i hälso-

[2] Verksamhetsintegrerat lärande, VIL är ett samlingsbegrepp för de pedagogiska modeller som bygger på samverkan och integrering mellan högre utbildning och arbetsliv. VIL kan ske i form av verksamhetsförlagd utbildning (VFU), studiebesök, auskultation, hospitering eller fältstudier inom öppen och sluten hälso- och sjukvård, omsorg eller annan relevant verksamhet.

och sjukvården. Den kliniska forskningen som främst bedrivs av Karolinska Institutet ska medverka till att införa nya metoder och utrangera gamla icke evidensbaserade processer. Landstinget ska säkerställa att klinisk forskning, utgår från invånarnas behov av hälso- och sjukvård och ges utrymme till såväl excellens som bredd. Resultaten ska regelbundet utvärderas utifrån klinisk nytta i form av förbättrad hälsa genom införda nya metoder, behandlingar eller preventionsinsatser. Samtliga landstingsfinansierade verksamheter ska delta i forskning, utveckling och utbildning.

1.2.1 Universitetssjukhusets roll

Forskningen vid Karolinska Universitetssjukhuset knyts närmare den dagliga verksamheten i övriga vården. Förändringen genomförs för att skapa bättre förutsättningar för utbildning och forskning i den moderna nätverkssjukvården som formas för att få en individfokuserad hälso- och sjukvård. Universitetssjukhuset ska i sina forskningsuppdrag samarbeta med samtliga akut- och specialistsjukhus samt med primärvård, prehospital vård, psykiatri och geriatrik och därigenom säkerställa att ett värdebaserat processtyrt hälso- och sjukvårdsystem kan implementeras. Sjukhuset ska samverka och vara starkt integrerat med resten av landstingets hälso- och sjukvård samt med den kliniska forskningen, utvecklingen och utbildningen som sker i hela nätverkssjukvården. Denna samverkan kan utveckla hälso- och sjukvårdssystemet till att bli internationellt ledande inom prediktiv, preventiv och individualiserad diagnostik och behandling tack vare tillgången till samlad patientdata, en gemensam biobanksorganisation och kvalitetsregister som inkluderar stora longitudinella provsamlingar.

1.2.2 Skapande av Universitetssjukvård

Universitetssjukvård innebär att universitetssjukhusets verksamhet sömnlöst skall integreras med viss del av övrig hälso- och sjukvård. Detta är reglerat i nationella samt regionala (landstinget och Karolinska Institutet) ALF-avtalen och utgörs av den del av hälso- och sjukvården som utformas med särskild hänsyn tagen till forskningens och utbildningens behov. Universitetssjukvården är en gemensam angelägenhet för universitetet och landstinget.

Universitetssjukvårdens tre huvuduppdrag är följande:

- Hälso- och sjukvård
- Klinisk forskning
- Utbildning (inkluderande kunskapsspridning eller kunskapstillämpning hälso- och sjukvårdens utveckling)

Målsättningen är att:

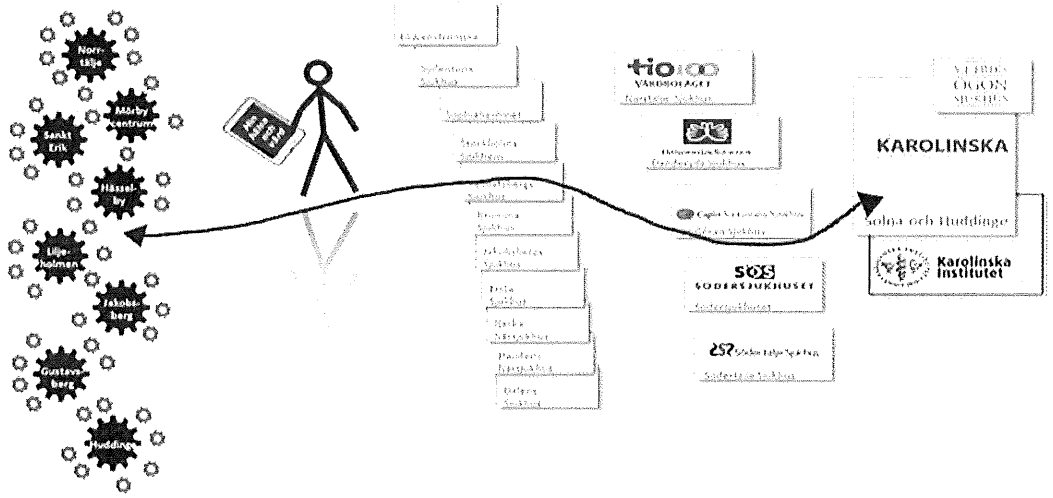
- Hälso- och sjukvård ska bedrivas med mycket hög kvalitet och innefatta system för kontinuerlig utveckling av vården.
- Nationellt och internationellt konkurrenskraftig forskning ska bedrivas.
- Utbildning och forskarutbildning ska hålla en mycket hög kvalitet. Kvaliteten skall evalueras regelbundet.

1.2.3 Individfokuserad forskning

Framtidens forskning, utveckling, och utbildning kommer i allt högre grad att bygga på tillgång till stora väldefinierade patientmaterial. Genombrott i genomisk- och proteomikanalyser vid exempelvis SciLifeLab skapar helt nya möjligheter för att undersöka ärftliga och livsstilrelaterade sjukligheter. Stora patientmaterial behövs då etablerade folksjukdomar inom till exempel cancer och inflammationssjukdomar kommer att indelas i ett flertal olika underklasser med möjlighet till bättre prognostisk och kunskap kring sjukdomsorsaker samt individanpassad behandling. Det blir ännu viktigare för den kliniska forskningen att kunna följa patientens väg genom hela vårdkedjan. Observationsstudier och enskilda patientbehandlingsstudier (patienten är sin egen kontroll) förväntas få ökad betydelse.

Genom att kombinera unika patientmaterial samlade i Stockholms medicinska biobank (SMB) med datainsamling från journal och kvalitetsregister ges möjligheter för forskargrupper som kartlägger komplexa sjukdomsorsaker, att utveckla individualiserad terapi samt ny diagnostik. Detta utgör basen för den processyrda vårdplaneringen i FHS och morgondagens kunskapsbyggande i hälso- och sjukvården. Tillgång till provsamlingar i biobanker är en viktig del som förväntas få allt större medicinsk betydelse för att studera och förebygga både folksjukdomar och mer ovanliga sjukdomar samt utveckla nya läkemedel. För detta krävs strategiska satsningar på kommunikation för att få ökad samverkan med patienter, individer och Life science-industrin. Stockholms medicinska biobank skapar system för tillgängliggörande av prover och data för patienter, vårdgivare, forskare och näringsliv. De ska vara tillgängliga för såväl patientens vård och behandling (i form av diagnostik och målinriktad behandling och uppföljning), som för forskningens behov av prover och data för studier av sjukdomars orsak och förlopp. Ökad patientsäkerhet är ett viktigt fokus. Proverna har också ett stort värde för Life-science företagen för utveckling av ny diagnostik och nya behandlingsmetoder.

Kraft bör läggas på att marknadsföra Stockholms läns landstings konkurrensfördelar för genomförande av prövningsverksamhet (eHälsa, register, biobank, vårddata, sammanhållen vårdkedja och värdebaserad vård). Landstinget ska i denna anda fortsätta satsningen på program 4D (diabetes, hjärtsvikt, bröstcancer och reumatism) och vidareutveckla, kunskaper och resultat så att erfarenheter från programmet skapar förutsättningar till förbättring och verksamhetsutveckling av fler forskningsområden inom hälso- och sjukvården. Program 4D är ett samverkansprogram mellan Karolinska Institutet och Stockholms läns landsting med syfte att skapa bättre förutsättningar för vård, forskning och näringslivssamverkan. Mobila data ger, genom den explosionsartade utvecklingen av sensorer, helt nya förutsättningar för insamling av hälsodata som individer själva skapar. Sensorerna innebär inte bara stora möjligheter till ökad hälsa genom utveckling av individanpassad prevention, tidig diagnostik och behandling, utan skapar också underlag för forskning när fler individer ges möjlighet att bidra med sin egen data för forskningsändamål.

En virtuell bild som illustrerar patientens val och väg genom framtidens hälso- och sjukvårdssystem. Till vänster finns primärvården (grå cirklar) med sina akademiska vårdcentraler (röda kuggar) och i mitten specialist- och närsjukhusen, till höger akut- och universitetssjukhusen. I detta ryms många organisationer inklusive all verksamhet som innefattar SLSO och de privata sjukvårdsaktörerna. Delad information knyter ihop sjukdomsförloppen.

1.2.4 Vårdinformationsmiljö ett gemensamt IT-system för insamling av data

Information samlas in, delas, förädlas och integreras för att skapa ökad precision i hälso- och sjukvården. Processen för kunskapsbyggande utvecklas därmed kontinuerligt. Nyckeln till framgång är att alla aktörer i en specifik hälso- och sjukvårdsprocess samverkar. Individen, vården, forskningen, utbildningen samt industrin är aktörer och samarbetspartners som medverkar och arbetar mot samma mål om bättre hälsa för invånarna.

Alla källor som innehåller information om patienten (exempelvis kvalitetsregister, journalsystem, provsvar och läkemedel) integreras med den analyskunskap som forskning och vård kan bidra med. Detta sker utan inskränkning av patientintegriteten. Informationen används också till att ta fram tekniska lösningar till bättre datatillgång för patienter och medarbetare. Detta utvecklingsarbete sker i samverkan både med vården och med patienter. De tekniska verktygen ska kunna användas av vårdgivare och patienter samt forskare, som då får tillgång till den evidensbaserade kunskap som finns integrerad med informationen. För att informationsöverföringen ska omvandlas till kunskap och generaliserbara modeller krävs, utöver patientmedverkan, strukturerade vårddata och ett systematiskt tillvägagångssätt vid insamlingen och analys av data. Det ska ske genom en sammanhållen informatikkälla kring all patientspecifik data. Då kan effektiva informatiklösningar skapas till alla berörda intressenter. Detta effektiviserar och utvecklar hälso- och sjukvården. Tillgänglighet regleras genom att införa olika behörighetsnivåer till olika instanser.

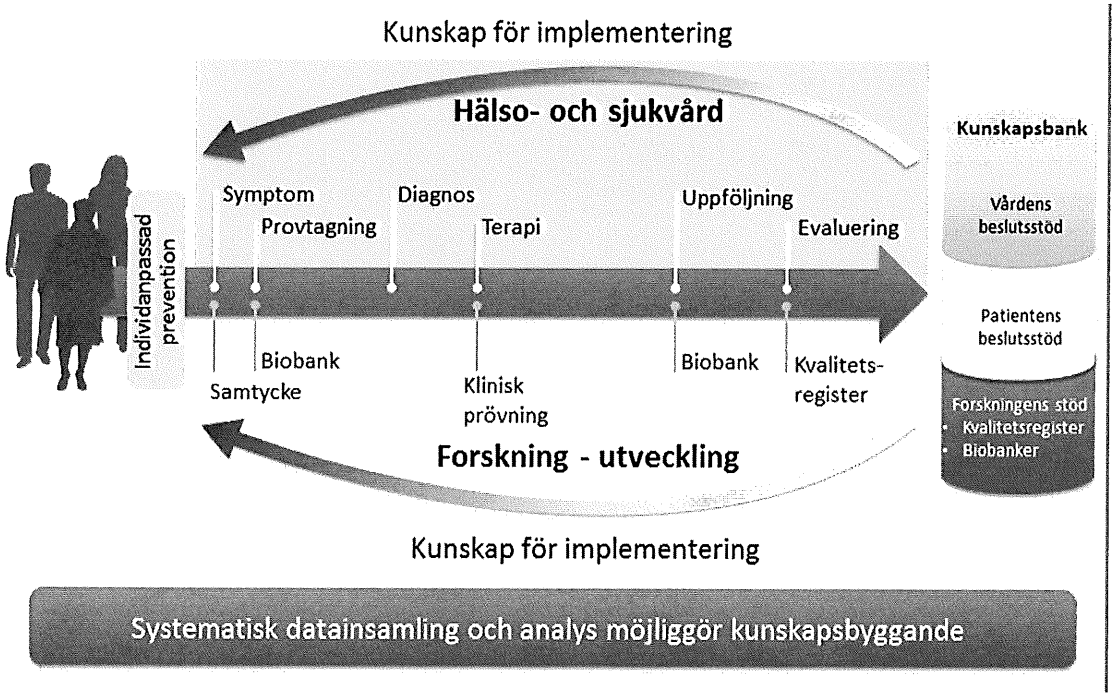
1.2.5 Program 3R, Framtidens vårdinformationsmiljö

Stockholms läns landsting arbetar tillsammans med Region Skåne och Västra Götalandsregionen med program 3R Framtidens vårdinformation. Syftet med detta regionala samarbete är att skapa en modern och hållbar vårdinformationsmiljö med ett stöd som kan möta behoven från såväl invånare och vårdverksamhet som forskning och kvalitetsuppföljning. Det gemensamma förändringsarbetet ska bland annat etablera standardiserad informationsteknik och skapa förutsättningar för aktivare patientmedverkan, enklare kommunikation med vården för invånarna och ge det IT-stöd som behövs för den framtida nätverkssjukvården.

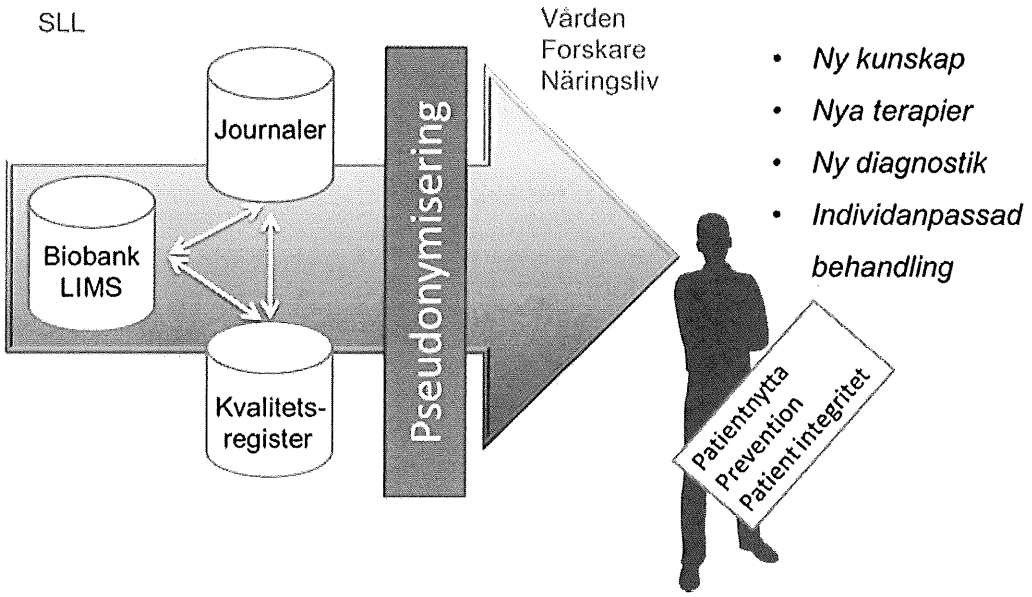
Dokumentation av resultat och behandling av patienterna i landstinget som årligen omfattar 16 miljoner vårdbesök (2014) genererar omfattande mängder data. Dessa data består av allt från information om blodprover på genetiska analyser och proteinmönster, diagnos, behandling och uppföljning, till patienternas egen rapportering och kvalitetsrapportering. Framtidens vårdinformationsmiljö ska tillgodose forskningens behov av data av hög kvalitet och möjliggöra insamling av patientgenererade data via

olika e-hälsotjänster, sensorer och webbaserade enkäter från alla vårdgivare.

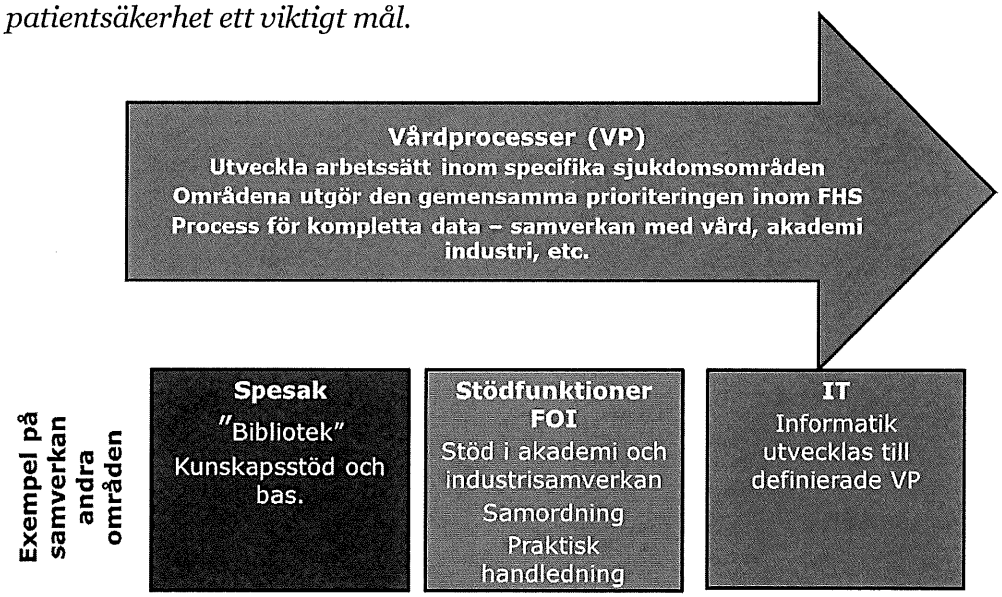
Arbetet med framtidens vårdinformationsmiljö är avgörande för att uppnå en ökad patientsäkerhet och ökade möjligheter till patientdelaktighet i enlighet med den nya patientlagen (2014:821). 3R-samarbetet förbättrar även förutsättningarna för utveckling av vårdens arbetssätt samt gör IT-miljön mer användarvänlig för medarbetarna. Samtliga aktörer i varje enskild vårdkedja ska aktivt medverka till en säker insamling av adekvat information samt prover. Detta är en förutsättning för utvecklande av patientsäkerhet, vårdkvalitet, effektivitet samt gott forskningsklimat.

Bilden illustrerar hur landstinget tillsammans med Karolinska Institutet skapar en ny kunskapsbas genom att patienterna och hälso- och sjukvården samverkar genom hela vårdkedjan. Komplett information kring individuella patienters sjukdomshistoria skapas samtidigt som vårdens kvalitet utvärderas och kommuniceras och forskningen får tillgång till nödvändiga data och prover genom samverkan med hela nätverkssjukvården.

Bilden illustrerar hur datakopplingen mellan journaler, eHälsa, kvalitetsregister och biobanksprover ska ledatill genomgripande utveckling av hälso- och sjukvården. Förutsättningen är en säker datahantering genom avkodning av patienter och effektiva IT-lösningar som allmänheten känner sig trygg med. Utöver bättre hälsa är ökad patientsäkerhet ett viktigt mål.

Direktörsgruppen beslutar om vårdprocessområden och utser processansvarig. En systematisk datainsamling från hela vårdprocessen kommer forma basen för kvalitetsutvärdering och patientsäkerhet av varje diagnos. För att detta ska bli möjligt måste alla medansvariga

vårdgivare samverka i både datainsamling och analys. Denna organisatoriska förändring skapar utvecklingsmöjligheter. Forsknings och utvecklingsresurser skall bidra till att införa hälsoutfallsmått som är specifika för varje diagnos.

1.3 Mål för den kliniska forskningen i Stockholms läns landsting

- Forskning ska kunna följa förloppen i hela vårdkedjan.
- Kvaliteten ska höjas och den externa finansieringen ska öka.
- Resurser för klinisk forskning ska prioriteras och bidra till förbättrad hälsa för länets invånare.
- Forskningsbidrag från Stockholms läns landsting ska konkurrensutsättas.

1.3.1 Internationell kunskapsutveckling

De omfattande satsningar och investeringar som just nu görs i regionen skapar internationellt intresse. Målen i EU:s program och fonder ligger väl i linje med inriktningen på landstingets satsningar på forskning och utveckling i såväl hälso- och sjukvården som kollektivtrafiken.
Den övergripande strategin för EU:s nuvarande programperiod 2014-2020 är en smart, hållbar och inkluderande tillväxt. En viktig del av de utvecklingsmedel som ska stödja strategin är de fonder som ska stärka forskning och innovation i Europa, bland annat Horisont 2020 och Regionalfonden. Den totala budgeten för Horisont 2020 uppgår till ca 80 miljarder euro och Regionalfonden i Stockholm till ca 370 miljoner kr. Landstinget vill utveckla sin unika uppföljningskapacitet av varje enskilt vårdfall till ökad samverkan med flera offentliga aktörer i regionen samt näringslivet i ett internationellt perspektiv. Medverkan i regionalfonden samt Horizon 2020 är prioriterade samverkansområden.

2. Klinisk utbildning

Parallellt med nya framsteg i att behandla och bota patienter måste Stockholms läns landsting genomföra utbildningssatsningar för att rusta medarbetarna att möta patienternas livsstilsberoende utmaningar och vår åldrande befolkning. Vårdpersonalen ska ha kompetens som matchar en modern, nätverksbaserad, individfokuserad, effektiv och säker hälso- och sjukvård.

Den kliniska utbildningen är en integrerad del av hälso- och sjukvården. I Stockholms läns landsting schemaläggs årligen ca 90 000 elev- och studentveckor i hälso- och sjukvården (2014). Inklusive AT- och ST-utbildningarna uppgår det till totalt ca 150 000 schemalagda

utbildningsveckor och därför måste behovet av den verksamhetsförlagda utbildningen tillvaratas i samband med organisering och styrning av hälso- och sjukvård. Detta förutsätter en väl fungerande pedagogisk struktur som möjliggör genomförande av utbildningsuppdraget inklusive kompetensutveckling.

För att utbilda morgondagens vårdpersonal för att möta framtidens utmaningar kommer det att krävas ett ökat interprofessionellt lärande och nya former av utbildningssamarbeten. Ett exempel är den snabba tekniska utveckling som sker inom hälso- och sjukvården, som inte motsvaras av den tekniska kompetens vårdutbildningarna erbjuder. Det betyder att Stockholms läns landsting aktivt måste medverka i utformningen av kursplaner i sitt samarbete med universitet och högskolor. Det innebär också att Stockholms läns landsting ska säkerställa inflytande över utformning av utbildningarnas innehåll och dimensioneringen av antalet utbildningsplatser bland annat.

2.1 Utbildningsuppdrag

Stockholms läns landsting har ett långtgående ansvar att medverka i utbildning av elever och studenter på både grund- och specialistnivå. Karolinska Institutet, övriga universitet samt enskilda högskolorna har huvudansvar för utbildningar. Antalet utbildningsplatser för hälsoprofessioner vid länets universitet och högskolor utökas kontinuerligt. Landstingets roll i utbildningen av hälsoprofessionerna[3] är att säkerställa att utbildningens innehåll, kvalitet och dimensionering motsvarar hälso- och sjukvårdens kompetensbehov, samt att tillhandahålla ändamålsenliga lärandemiljöer inom hela hälso- och sjukvården. Alla vårdgivare har skyldighet att medverka i utbildning och tillhandahålla kliniska utbildningsplatser för elever och studenter inom hälsoprofessionerna. Medarbetare ska medverka i att utbilda morgondagens personal som handledare för studenter och elever.

Under punkt 2.1.6 återges en lista på samtliga utbildningar som i dag bedrivs inom hälso- och sjukvården i Stockholms läns landsting indelat i grundutbildning, fortsättningsutbildning och övriga utbildningar. Samtliga utbildningar nedan schemaläggs med ca totalt 150 000 veckor per år i hälso- och sjukvården i Stockholms läns landsting.

---

[3] Med hälsoprofessioner avses legitimerade vårdyrken samt övriga yrken inom hälso- och sjukvårdsområdet, utbildade vid gymnasium och yrkeshögskola.

2.1.1 Utbildningsuppdraget för landstingsfinansierad hälso- och sjukvård

Stockholms läns landsting ska tillhandahålla ändamålsenliga lärandemiljöer av hög kvalitet för verksamhetsintegrerat lärande (VIL) i kliniska miljöer.

Stockholms läns landstings utbildningsuppdrag till landstingsdriven och landstingsfinansierad vård är att:

1. Tillhandahålla ändamålsenliga lärandemiljöer för de delar av utbildningarna som förläggs till hälso- och sjukvårdsverksamheterna.
2. Medverka till att examensmålen för respektive utbildning uppnås.
3. Säkerställa en lokal organisering av utbildningsuppdraget samt pedagogisk handledarkompetens.
4. Medverka till en utvecklad användning av IKT (informations- och kommunikationsteknologi) för e-lärande.
5. Tillhandahålla interprofessionella lärandemiljöer.
6. Tillhandahålla högskolemässiga utbildningsmiljöer där studenter kan integrera teori och praktik, utveckla en kritisk, reflekterande och problemlösande hållning, följa kunskapsutvecklingen inom sitt område samt pröva, värdera och analysera sina kunskaper, färdigheter och förhållningssätt.
7. Säkerställa att lärandet utgår ifrån studentens lärandemål och patientens vårdbehov.
8. Inrätta samfinansierade tjänster för disputerade som kombinerar klinisk vård, forskning och utbildning.

2.1.2 E-lärande som en del av medarbetares kompetensutveckling

Den snabba kunskapsutvecklingen inom hälso- och sjukvården och en ökande produktionstakt ställer höga krav på utbildning och kompetensutveckling för både studenter och medarbetare. En utvecklad användning av informations- och kommunikationsteknologi (IKT) för e-lärande bidrar till kompetensutveckling och ett livslångt lärande. IKT och e-lärande gör kompetensutveckling tillgänglig för stora målgrupper på ett kostnads- och tidseffektivt sätt och medför också en ökad patientsäkerhet. Kompetens inom IKT är också en förutsättning för utveckling av metoder inom eHälsa inom nätverkssjukvården samt till individen.

2.1.3 Interprofessionellt lärande

Interprofessionellt lärande sker när två eller flera professioner lär av, om och med varandra. Hälso- och sjukvården kräver förmågan att arbeta i team

för att möjliggöra ett effektivt samarbete och förbättrat hälsoresultat.[4] För att möta människors mångfacetterade vårdbehov och erbjuda god och patientsäker vård krävs att de medverkande professionerna har kunskap om varandras kompetensområden och kan arbeta tillsammans. Det innebär att utbildning av hälsoprofessioner måste inkludera interprofessionella gruppövningar. Obligatoriska interprofessionella utbildningsmoment ingår idag i utbildningarna för hälsoprofessionerna och studenternas interprofessionella lärande och träning[5] kan ske på olika sätt. Stockholmsregionen ska vara föregångare både nationellt och internationellt inom detta område genom att utveckla och tillhandahålla interprofessionella lärandemiljöer för studerande inom samtliga vårdområden.

2.1.4 Lärandemiljöer

Studerande och medarbetare ska ges möjlighet att träna och utveckla sin yrkesroll i autentiska situationer som en del av vårdteamet. Den pedagogiska strukturen för verksamhetsintegrerat lärande (VIL) utgår från tre perspektiv: studentcentrerat lärande, personcentrerat lärande och interprofessionellt lärande. Lärandemiljöer är viktiga för studenters och medarbetares kompetensutveckling inriktad på behovet av att träna och utveckla en mångfacetterad yrkesroll som innefattar följande;

- hålla sig uppdaterad med ny kunskap inom medicin, teknik, processer, omvårdnad och rehabilitering,
- kunna förklara de senaste forskningsrönen för patienten,
- träning i en simulerad miljö för att förbättra tekniska-, problemlösande-, beslutfattande-, kommunikations- och teambaserade färdigheter,
- kommunikation och återkoppling mellan kollegor för att lära sig av varje situation,
- ett förhållningssätt som innebär att det är patienten som gynnas av kunskaper och färdigheter.

Det finns idag olika former av lärandemiljöer särskilt utformade för VIL, såsom studentsalar, studentenheter, kliniska utbildningsavdelningar (KUA), kliniska utbildningsmottagningar (KUM) och kliniska

---

[4] WHO Study Group bildades 2007 med uppdraget att utarbeta en vägledning för medlemsstaterna gällande interprofessionellt lärande, för att skapa mer flexibla hälsovårdssystem som både kan bemöta vårdbehov och maximera resurser. 2010 publicerades WHO: s" WHO's *Framework for Action on Interprofessional Education and Collaborative Practice*. Ramen belyser interprofessionellt lärande i världen, identifierar de mekanismer som formar framgångsrika lagarbeten, och föreslår en rad åtgärdspunkter som kan användas i lokala hälso- och sjukvårdssystem.

[5] Med lärandemiljö avses den kliniska avdelningsmiljön med patienter. Träningsmiljö omfattar olika former av miljöer där professioner tränar med hjälp av simulerade situationer. Exempel på träningsmiljöer som finns idag är exempelvis Kliniskt träningscentrum (KTC).

träningscenter (KTC). KUA och KUM har särskilt fokus på interprofessionellt lärande.

Den kliniskt förlagda utbildningen sker integrerat i den kliniska vardagen i hälso- och sjukvården. Förutsättningen för att kunna bedriva klinisk utbildning av hög kvalitet för studenter och medarbetare, är en grundläggande infrastruktur för utbildning i hälso- och sjukvården. Kliniska utbildningsmiljöer finns i olika utformning och omfattning i landstingsägda bolag och förvaltningar, men tillgången till dessa är en grundläggande förutsättning för all klinisk utbildning, oavsett om den bedrivs i landstingsdriven- eller landstingsfinansierad hälso- och sjukvård. Utöver denna typ av fast infrastruktur för utbildning, tillkommer rörlig infrastruktur i form av IKT, IT, fackbibliotek etcetera. Utbildningsmiljöerna är indelade i tre kategorier: flexibla lokaler, specialmiljöer och vårdmiljöer anpassade för utbildning.

2.1.5 Kliniskt träningscenter (KTC) för studenter och medarbetare

Stockholms läns landsting ska säkerställa att akutsjukhusen har lärandemiljöer där handledare kan bedriva klinisk utbildning av hög kvalitet och försäkra sig om att studenten har tid, känner sig trygg och kan lära sig att på ett etiskt och praktiskt sätt ta hand om patienter. Simulering är en pedagogisk metod för både studenter och medarbetare att träna och uppdatera sina kunskaper i en säker och verklighetstrogen miljö. Kliniska träningscenter (KTC) erbjuder studenter och medarbetare praktisk träning av kliniska färdigheter och teoretiska kunskaper inför möten med patienter. KTC är en mötesplats för alla utbildningskategorier där erfarenheter kan utbytas och ökat samarbete mellan olika yrkesgrupper främjas. Medarbetare och studenter kan genom självstyrt lärande träna kliniska färdigheter för att få kompetens och trygghet i mötet med patienter. KTC är utrustat med simuleringsutrustning för övning av verklighetstrogna händelser där kliniska metodövningar vävs samman med ledarskap och teamarbete.

2.1.6 Utbildningar inom hälso- och sjukvården i Stockholms läns landsting

Grundutbildningar

- Läkare
- Sjuksköterskor
- Audionomer
- Biomedicinsk analytiker
- Arbetsterapeuter

- Röntgensjuksköterskor
- Fysioterapeuter
- Psykologer
- Dietister
- Apotekare
- Socionomer/Kuratorer
- Sjukhusfysiker
- Logoped
- Optiker

Fortsättningsutbildningar

- Läkare Allmäntjänstgöring (AT)
- Läkare Specialisttjänstgöring (ST)
- Barnmorska
- Specialistsjuksköterskeutbildning
- Forskarutbildning
- Psykoterapeututbildning

Övriga utbildningar

- Gymnasieutbildning
- Yrkeshögskoleutbildningar
- Fort- och vidareutbildning för medarbetare
- Examensarbeten

2.2 Mål för den kliniska utbildningen i Stockholms läns landsting

- Stockholms läns landsting ska medverka i utformningen av vårdutbildningarna för att säkerställa att utbildningarnas innehåll och dimensionering motsvarar hälso- och sjukvårdens kompetensbehov.

- Praktiska utbildningen skall vara patientnära och i högkvalitativ vård.
- Stockholms läns landsting ska samarbeta med de universitet och högskolor som delar den gemensamma målbilden att utbildningarna utformas efter hälso- och sjukvårdens behov.

- Stockholms läns landsting ska stärka och öka kapaciteten inom de kliniska träningsmiljöerna såsom kliniskt träningscentrum (KTC), kliniska utbildningsavdelningar (KUA) och kliniska utbildningsmottagningar (KUM).

- Landstingets anställda ska vara under ett ständigt lärande och kontinuerligt utvecklade kunskaper och färdigheter som utifrån verksamhetens behov. Varje vårdgivare ansvarar för kompetensutvecklingen av sina anställda inom hälsoprofessionerna.

- Stockholms läns landsting ska vidareutveckla användandet av en gemensam elektronisk lärplattform för landstingsfinansierade vårdgivare med kvalitetssäkrade utbildningar för e-lärande. För detta krävs en säkrad tillgång till IKT för alla målgrupper samt en tydlig organisation och förvaltning som ansvarar för dess innehåll, pedagogiska utformning samt metoder för uppföljning.

- Grundutbildningarna ska innehålla interprofessionella utbildningsmoment som förbereder studenter inför den kliniska vardagen.

- Stockholmsregionen ska vara föregångare både nationellt och internationellt inom interprofessionellt lärande.

- Stockholms läns landsting ska säkerställa att akutsjukhusen har lärandemiljöer där handledare kan bedriva klinisk utbildning av hög kvalitet och försäkra sig om att studenten har tid, känner sig trygg och kan lära sig att på ett etiskt och praktiskt sätt att vårda patienter.

3. Tandvård

Landstinget har ett särskilt ansvar för att utföra och finansiera tandvård för barn och ungdomar samt för vuxna med särskilda tandvårdsbehov på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning.

Landstingets ansvar för tandvården framgår av tandvårdslagen (1985:125). Tandvårdslagen är i stora delar densamma som hälso- och sjukvårdslagen (1982:763). I motsats till denna innehåller tandvårdslagen inte någon föreskrift om att landstingen ska medverka vid finansiering, planering och genomförande av kliniskt forskningsarbete. Genom det regionala ALF-avtalet från 2004 är Karolinska Institutet och Stockholms läns landsting överens om att fördjupa och bredda sitt samarbete. Samverkan omfattar, utöver läkarutbildningen, alla utbildningar inom Karolinska Institutet med inriktning mot vården och från och med år 2010 beslutade Stockholms läns landsting att samarbetet med Karolinska Institutet även ska omfatta tandvård. Tandvården inom Stockholms läns landsting utförs inom det landstingsägda bolaget Folktandvården Stockholms län AB samt av privata

vårdgivare. En mindre del av vården utförs även vid Institutionen för odontologi vid Karolinska Institutet.

3.1 Odontologisk forskning

Svensk tandvård och odontologisk forskning har ett gott renommé i världen och forskningens kvalitet bedöms generellt vara mycket god. Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU) har emellertid i flera rapporter konstaterat att det finns stora kunskapsluckor inom odontologin och att många behandlingar saknar evidens. Prioriterade områden inom samarbetet mellan Karolinska Institutet och Stockholms läns landsting avseende odontologisk forskning är orofacial hälsa, koppling orofacial hälsa/allmän hälsa, epidemiologi, äldretandvård och behandlingsforskning. Ett skäl till avsaknad av evidens inom vissa områden inom tandvården i Sverige idag är bland annat, att i jämförelse med hälso- och sjukvården, utförs färre kliniska studier. Stockholms läns landsting har nationellt sett, störst patientkohorter och andra fördelaktiga förutsättningar för att kunna bli ledande region för kliniska studier inom tandvården.

3.1.1 Akademiskt centrum för äldretandvård (ACT)

Akademiskt centrum för äldretandvård (ACT) är ett samarbete mellan Stockholms läns landsting, Karolinska Institutet och Stiftelsen Stockholms Sjukhem. ACT ska genom klinisk forskning, utbildning och vård öka kunskapen om oral hälsa och förbättra tandhälsan i Stockholms län för äldre. Centrumet ska även förmedla kunskaper och information om äldres orala hälsa samt bidra till implementering av ny kunskap. Ambitionen är att centrumet ska få nationell status.

Stockholms läns landsting har tillsammans med Karolinska Institutet tagit initiativ till ett samarbete om forskning och utveckling inom barn- och ungdomstandvård. Avsikten är att i framtiden etablera ett akademiskt barntandvårdscentrum (ABC) för forskning, utveckling och utbildning inom barn- och ungdomstandvård. Ambitionen är att även detta centrum som organiseras som ett virtuellt kunskapscentrum ska få nationell status.

3.2 Utbildning inom tandvård

För att tillförsäkra invånarna tillgång till god tandvård krävs tillgång till välutbildad personal i form av främst specialist- och allmäntandläkare samt tandhygienister. Sedan år 2013 anges i tandvårdslagen att det i landstingen ska finnas möjlighet till anställning för tandläkares specialisttjänstgöring i en omfattning som motsvarar det planerade framtida behovet av tandläkare med specialistkompetens. Stockholms läns landsting har regelbundet gjort kartläggningar av specialisttandvården i länet, senast år 2012. Omkring hälften av specialisttandvården utförs inom Folktandvården och hälften

inom den privata sektorn. En mindre del vård utförs vid Institutionen för odontologi. Tillgången på specialisttandvård i länet är god men på grund av pensionsavgångar bör utbildningsplatserna utökas.

Den kliniska utbildningen av allmäntandläkare sker helt inom Institutionen för odontologi, (Karolinska Institutet), där staten driver en tandvårds-central.

3.3 Mål för odontologisk forskning och utbildning inom tandvården i Stockholms läns landsting

- Stockholms läns landsting ska aktivt arbeta för att stärka förutsättningarna och öka antalet kliniska studier inom tandvården i länet.

- Stockholms läns landsting ska genom forskning och utveckling i samarbete med Karolinska Institutet samt privata tandvårdsaktörer förbättra tandhälsan i länet och utveckla kostnadseffektiva behandlingsmetoder, företrädesvis inom barn- och ungdomstandvård samt äldretandvård, inom vilka områden landstinget har ett särskilt ansvar.

- Stockholms läns landsting ska aktivt medverka till att förbättra den kliniska delen av tandvårdsutbildningen.

4. Forskningsstrategi för kollektivtrafiken i Stockholms län

Landstinget ska genom forskning och utveckling möta den kraftigt ökande efterfrågan på kollektivtrafik och utveckla ett långsiktigt hållbart, miljövänligt och ett fossilbränslefritt transportsystem. Ett nära samarbete med universitet, industri och andra aktörer ger förutsättningar för att möta behovet av en hög förnyelsetakt och utveckling av transportsystemet. Utgångspunkten ska vara de regionala behoven. Landstinget ska tillhandahålla testbäddar inom en mängd delområden, som infrastruktur, fordon, bränslen, trafiksäkerhet, miljö, tillgänglighet, trafikantbeteenden, styrmedel, regelverk med mera.
Trafikförvaltningen har utarbetat sex olika strategier och en vision för kollektivtrafiken i länet som trafiknämnden beslutat att fastslå.

Vision för kollektivtrafiken i länet:
En attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem bidrar till att Stockholm är Europas mest attraktiva storstadsregion.

Trafiknämnden i Stockholms läns landsting har beslutat om sex strategier för kollektivtrafiken.

- Trafikstrategi
- Infrastrukturstrategi
- Affärsstrategi
- Strategi för hållbar utveckling
- Kommunikationsstrategi
- Kundservice strategi

Trafikförvaltningen har i viss utsträckning redan etablerade utvecklingssamarbeten med externa partners som utgår ifrån ovan nämnda strategier. Till skillnad från den kliniska medicinska forskningen i hälso- och sjukvården har forskning och utveckling inom kollektivtrafiken dels ingen motsvarande paragraf i kollektivtrafiklagen (jfr HSL 26 b), dels inga egna forskningsbidrag hitintills allokerade i trafikförvaltningens budget.

4.1 Utveckling av hållbar effektiv och miljövänlig kollektivtrafik

Kollektivtrafiken har en avgörande betydelse för tillgängligheten i länet och bidrar till en hållbar regionförstoring. Bara under de kommande fem åren investera mångmiljard belopp i kollektivtrafiken. Kollektivtrafikens kapacitet måste utvecklas i åtminstone samma takt som befolkningsutvecklingen. En utvecklad hållbar kollektivtrafik är en förutsättning för att förena stark tillväxt och bibehållen god livs- och verksamhetsmiljö i regionen. Utvecklingen inom exempelvis kollektivtrafikens miljöprestanda är tillfredställande, men det finns förbättringsbehov av energianvändning inom den vattenburna kollektivtrafiken. Mot bakgrund av bland annat den allt mer åldrande befolkningen och, är tillgänglighet en viktig aspekt att ta hänsyn i utveckling av kollektivtrafik. Den kan även vara ett verktyg för att stimulera till hälsoutveckling av resenärer. Färdsätten bör ständigt utvärderas ur miljösynpunkt och tillgänglighet. Testbäddar med denna fokus bör därför inrättas i länet.

Centrala samverkansgruppen

UTDRAG FRÅN
MINNESANTECKNINGAR
2015-11-20

LS 1310-1325

Utdrag ur minnesanteckningarna förda vid möte med centrala samverkansgruppen den 18 november 2015

Punkt 4

Slutbehandling av Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting 2015-2019

Centrala samverkansgruppen har tagit del av landstingsdirektörens tjänsteutlåtande LS 1310-1325, Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting, med bilagor.

Muntlig information har lämnats i ärendet den 25 mars och den 23 september 2015. Ett utkast till Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting 2015-2019, var utsänt inför mötet den 23 september 2015.

Inför dagens möte har landstingsdirektörens tjänsteutlåtande LS 1310-1325, Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting, med bilagor utsänts. Forskningsdirektör Jan Andersson föredrog ärendet och svarade på frågor.

Arbetsgivaren konstaterar att ärendet härmed är slutbehandlat.

Protokollsanteckning från Vision bifogas.

Vid protokollet
Lena Halvardson Rensfelt

Exp.
Akten
Landstingsstyrelsen

Slutbehandling av Strategi för forskning, utbildning, utveckling och innovation för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting 2015-2019

Fackförbundet Vision i Stockholms läns landsting tycker att inriktningen på strategin är bra och att den pekar ut en tydlig inriktning som ger goda förutsättningar att klara framtida utmaningar inom forskning och utbildning.

Vision vill lyfta fram följande delar som vi anser kan bli tydligare och bör beaktas i det fortsatta arbetet i förverkligandet av strategins inriktning.

Vi instämmer helt i att forskningens resultat måste implementeras snabbare i hälso- och sjukvården. Det är också viktigt att framtida forskning fokuserar mer på förebyggande insatser inom hälso- och sjukvården. Det finns för stort fokus på forskning som handlar om nya metoder för att behandla sjukdom.

Program 3R, Framtidens informationsmiljö är en avgörande fråga för att få hälso- och sjuvården effektiv och med patienten och invånaren i centrum. Många av Visions medlemsgrupper i hälso- och sjukvården, där medicinska sekreterare utgör den största, kan vittna om hur bristfälliga IT- system som inte pratar med varandra gör vårdadministrationen onödigt tidskrävande och ineffektiv. I en undersökning från Vision anger de medicinska sekreterarna att hela 27 minuter försvinner från deras arbetstid på grund av IT- strul. Varje dag.

När det gäller utbildning och kompetensutveckling så har strategin ett starkt fokus på läkare och sjuksköterskor. Vision anser att en effektiv och bra hälso- och sjukvård kräver satsning och möjlighet till forskning, utbildning och kompetensutveckling för flera yrkesgrupper inom hälso- och sjukvården. Detta är en grundförutsättning för att kunna arbeta mer interprofessionellt och i team och för att hela vårdprocessen ska fungera.

Vision vill att vårdadministration ska ses som en del i vårdkedjan och ska följa patientens väg genom hela vårdkedjan. Medicinska sekreterare är en värdefull resurs i arbetet med att säkerställa kvaliteten i vården. Satsningar på forskning, utbildning och kompetensutveckling är ett sätt att skapa attraktivitet för detta yrke. Därmed skapas förutsättningar för teamarbete som metod där patientsäkerheten står i fokus och där alla professioner blir en lika viktig del i det kvalitetsskapande arbetet. Det gör att arbetet blir intressant och betydelsefullt till fördel för medarbetare och patienter.

Med tanke på den snabba befolkningstillväxten i Stockholmsregionen och behovet av smarta lösningar inom kollektivtrafikområdet är det glädjande att samarbetet stärks inom detta område med Kungliga Tekniska Högskolan. Vision skulle dessutom gärna se ett fördjupat forskningssamarbete med t. ex Scania i Södertälje på detta område.

Slutligen så förutsätter Vision att strategin nu inte blir en hyllvärmare. Det förutsätter att en ordentlig handlingsplan som är kopplad till tydlig uppföljning tas fram.